

**Л. І. ШЛЄІНА
О. В. ЗІМОНОВА**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
(на основі повної загальної середньої освіти)**

денної форми навчання.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Дмитра Моторного
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

***УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)***

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
(на основі повної загальної середньої освіти)**

денної форми навчання.

2019 р.

УДК 811.161.2'276.6(075.8)

ББК 81.2 Укр-923

Ш 68

Затверджено методичною радою

Навчально-наукового інституту загальноуніверситетської підготовки

(протокол від 23.05.19. року)

Рецензенти: Коваль О. В., кандидат філологічних наук, доцент

Тітова О.А., кандидат педагогічних наук

Укладачі: Шлєіна Л. І., Зімонова О. В.

Ш 68 методичні вказівки до практичних занять з української мови (за професійним спрямуванням) для здобувачів ступеня вищої освіти ОР «Бакалавр» денної форми навчання (на основі повної загальної середньої освіти)Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2019. 96 с.

Методичні вказівки з української мови (за професійним спрямуванням) для студентів денної форми навчання розроблено відповідно до робочої програми дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів денної форми навчання.

Методичні вказівки призначені для підвищення підготовки, практичного оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного, стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні та складання різних типів документів. Правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку, українська мова за професійним спрямуванням допоможе студентам заповнити прогалини в знаннях з української мови, сприятиме розвитку їхньої загальної культури мовлення, а також усвідомленому та ґрунтовному оволодінню мистецтвом ведення ділової кореспонденції.

© Л. І. Шлєіна, О. В. Зімонова, 2019

ЗМІСТ

Вступ	5
Тема 1. Державна мова мова професійного спілкування. Стилі мови.....	6
Тема 2. Основи культури української мови.....	23
Тема 3. Етикет ділової людини.....	37
Тема 4. Спілкування як інструмент професійної діяльності.....	64
Тема 5. Риторика і мистецтво презентації.....	85
Тема 6. Культура усного фахового спілкування.....	104
Тема 7. Форми колективного обговорення професійних проблем.....	123
Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.....	144
Тема 9. Документація з кадрово-контрактних питань.....	166
Тема 10. Довідково-інформаційні, обліково-фінансові та розпорядчі документи.....	176
Тема 11. Етикет ділового листування.....	192
Тема 12. Українська термінологія в професійному спілкуванні.....	212
Тема 13. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.....	221
Тема 14. Основи науково-технічного перекладу.....	241
Перелік навчально-методичної літератури	287

ВСТУП

Українська мова за професійним спрямуванням – одна з дисциплін гуманітарного циклу, що вивчаються на технічних спеціальностях. Вона передбачає ознайомлення із різними видами ділових документів, набуття студентами навичок їх укладання, засвоєння етикету ділової кореспонденції.

Методичні вказівки передбачають ознайомлення з мовним законодавством України, вивчення норм української літературної мови (орфографічних, пунктуаційних, лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних) у професійному спілкуванні, правил складання професійних документів, з'ясування особливостей усного професійного мовлення, особливостей використання лексики і фразеології в професійному спілкуванні, засвоєння відомостей про терміни, професіоналізми, номенклатурні назви, опанування основ науково–технічного перекладу.

Дидактична мета курсу:

- розширення знань про українську мову як національну мову українського народу, виховання поваги до української літературної мови;
- набуття знань про особливості офіційно-ділового стилю, класифікацію документів, структуру тексту документа, вимоги щодо складання й оформлення ділових паперів.

Студенти повинні знати:

- роль мови у суспільному житті, мовні норми, розрізняти поняття «національна мова» і «літературна мова»;
- функціональні стилі української літературної мови, найважливіші риси, що визначають діловий стиль;
- види документів за класифікаційними ознаками; основні правила оформлення реквізитів; вимоги до тексту документа, оформлення сторінки.

Студенти повинні вміти:

- давати визначення понять, що є основними для курсу УМПС;
- визначати типи документів за класифікаційними ознаками;
- правильно оформляти реквізити;
- послуговувати стійкими словесними формулами.
- складати професійні тексти і документи, дотримуючись норм сучасної української літературної мови;
- аналізувати і коригувати фахові тексти відповідно до норм української літературної мови;
- складаючи професійні тексти і спілкуючись усно, правильно використовувати фахову термінологію, номенклатуру, фразеологію, іншомовні слова та їхні українські відповідники.

Практичне заняття № 1

Тема: Державна мова – мова професійного спілкування. Стилї мови

Методи: бесїда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: Розширення знань про українську літературну мову і мову професійного спілкування; засвоєння понять про мову, мовленнєву, комунікативну компетенцію; забезпечення оволодіння орфоепічними, лексичними, стилістичними, граматичними нормами сучасного українського професійного мовлення.

Завдання для підготовки до практичного заняття:

План:

1. Предмет і завдання курсу «українська мова (за професійним спрямуванням)».
2. Роль мови в суспільному житті. Природа і функції мови.
3. Національна та літературна мова. Мовні норми.
4. Мовне законодавство і мовна політика в Україні. Державна мова в Україні.

1. Прочитайте. Прокоментуйте процитовані статті з Конституції України. Свої міркування аргументуйте.

Статті Конституції України щодо мов З Розділу I

Стаття 10.

Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Стаття 11.

Держава сприяє консолідації та розвиткові української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України.

Стаття 12.

Україна дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави.

З Розділу II

Стаття 24.

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Стаття 53.

Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Стаття 103.

Президентом України може бути обраний громадянин України, який досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років та володіє державною мовою.

З Розділу XII

Стаття 148.

Суддею Конституційного Суду України може бути громадянин України, який на день призначення досяг сорока років, має вищу юридичну освіту і стаж роботи за фахом не менш як десять років, проживає в Україні протягом останніх двадцяти років та володіє державною мовою.

2. Визначте, до яких функціональних стилів належать подані фрагменти текстів, охарактеризуйте їхні стилістичні особливості.

Текст 1.

Дослідження термінології певного тексту ставить насамперед проблему: визначити взаємозв'язок авторської думки та використовуваного ним у науковій праці терміна для чіткості, точності й дохідливості її вираження; виявити структурні ознаки терміна та частоту його використання; окреслити етимологію терміна та його креативність; з'ясувати контекстуальну відповідність терміна, його роль як маркованого слова чи словосполучення тощо. Слід враховувати концептуальний підхід до мови та мовлення О. Потебні, особливо щодо того, що мова не є засобом вираження готової думки, а її створення; вона не відображає світоспоглядання, яке склалося, а діяльність, яка його складає. Наше завдання отримує таким чином конкретні межі: на підставі аналізу тексту розкрити авторську діяльність у підборі й застосуванні термінів, адже «заслуга митця не в тому мінімумі змісту, який думався йому при створенні, а в певній гнучкості образу, в силі внутрішньої форми збуджувати найрізноманітніший зміст»

Текст 2.

Недалеко от Богуслава, коло Росі, в довгому покрученому яру розкинулось село Семигори. Яр в'ється гадюкою між крутими горами, між зеленими терасами; од яру на всі боки розбіглись, неначе гілки дерева, глибокі рукави й поховались десь далеко в густих лісах. На дні довгого яру блищать рядками ставочки в очеретах, в осоці, зеленіють левади. Греблі обсажені столітніми вербами. В глибокому яру ніби в'ється оксамитовий зелений пояс, на котрому блищать ніби вправлені в зелену оправу прикраси з срібла. Два рядки білих хат попід горами біліють, неначе два рядки перлів на зеленому поясі. Коло хат зеленіють густі старі садки. На високих гривах гір кругом яру зеленіє старий ліс, як зелене море, вкрите хвилями. Глянеш з високої гори на той ліс, і здається, ніби на гори впала оксамитова зелена тканина, гарно побгалась складками, позападала в вузькі долини тисячами оборок та жмутів. В гарячий ясний літній день ліс на горах сяє, а в долинах чорніє. Над долинами стоїть сизий легкий туман. Ті долини здалека ніби дишуть тобі в лице холодком, лісовою вогкістю, манять до себе в тінь густого старого лісу.

Текст 3.

На питання: «Чи потрібна нам культура», кожен відповість, що безперечно так, бо без культури нема народу, бо культура – наша духовна скарбниця, бо це наше багатство, спадщина наших славних предків, бо ... Наша культура, звичайно ж, європейська, значить і Україна європейська держава, а ми - європейці.

Але де ж вона, ця культура, це багатство? У бібліотеках, музеях, архівах та в театрах, філармоніях, концертних залах? Так. А чому там відвідувачів менше, ніж в ресторанах, кафе, барах?

Чи може культура у якійсь таємничій скарбниці духу народу, у скрині, яку відривають на свята, щоб вдягнути вишиванки, пригадати коляди, гаївки, народні чи патріотичні пісні? Така собі атрибутивна культура, коли вдають когось, а не пізнають себе, щоб бути собою і відбутися.

Довкола розуміння культури побутує низка стереотипів, які уявляють культуру як щось статичне й абстрактне, і таке розуміння домінує серед численних захисників культури, державних чиновників, політиків з різних політичних таборів. Тому маємо в Україні чи не найбільше серед усіх країн законодавчих актів, які стосуються культури, так що Україна могла б претендувати на рекорд книги Гіннеса, якби була така номінація. А культурної політики нема.

Текст 4.

1. Держава визнає пріоритетну роль дошкільної освіти та створює належні умови для її здобуття.

Державна політика у сфері дошкільної освіти визначається Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами і втілюється центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування. (Абзац другий частини першої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI (5460-17) від 16.10.2012)

2. Держава:

- надає всебічну допомогу сім'ї у розвитку, вихованні та навчанні дитини;

- забезпечує доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комунальних дошкільних навчальних закладах у межах державних вимог до змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти) та обов'язкову дошкільну освіту дітей старшого дошкільного віку; (Абзац третій частини другої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2442-VI (2442-17) від 06.07.2010)

- піклується про збереження та зміцнення здоров'я, психологічний і фізичний розвиток дітей;

- сприяє розвитку та збереженню мережі дошкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності.

3. Користуючись словниками, поясніть значення термінів і визначте сферу їх використання. Доберіть синоніми до поданих слів.

Професія, фах, спеціаліст, спеціальність, фахівець, спеціалізація, сумлінний, здібний, акуратний, успішний, компетентний, авторитет, анкета, заява, згода, професіонал.

4. Запишіть словосполучення, добираючи з дужок найбільш точне слово.

(Професійна, професіональна) кваліфікація, (тактична, тактовна) людина, принцип (методологічний, методичний), фонд (оснований, заснований), (книжковий, книжний) стиль, (економічне, економне) витрачання коштів, (інформаційна, інформативна) лекція, (тактичні, тактовні) заходи, алфавітний (показник, показчик), (обсяг, об'єм, розмір) знань, (писемний, письмовий) екзамен, науковий (ступінь, сепінь), (привласнювати, присвоювати) майно, (привласнювати, присвоювати) почесне звання, (одержувати, здобувати, діставати) стипендію, (одержувати, діставати, здобувати) освіту.

5. Опишіть свій майбутній фах і уявне робоче місце, використовуючи українську лексику. Запишіть терміни, пов'язані з педагогікою, розкрийте їх значення, з'ясуйте походження. Які із записаних термінів уживаються у практичній діяльності працівника навчального закладу?

6. Поясніть значення і специфіку наведених слів. Підберіть, де можливо, український відповідник.

Публіка, автобіографія, анфас, нотабене, персона нон грата, постскриптум, репрезентувати, преамбула, постулат, аксіома, пафос, феномен, куратор, клан, концепція, директива, дисгармонія, лекція, семінар, альтернатива, прес- конференція, імідж, бланк, рейтинг, брифінг, афіша, вето, декларація, аргумент, статут, ультиматум.

Контрольні питання до теми:

1. Розкрийте зміст поняття «мова».
2. Розкажіть про українську мову професійного спрямування як навчальну дисципліну, зміст і завдання її.
3. Розкрийте зміст терміна « українська літературна мова». Якими ознаками відрізняється літературна мова від загальнонародної національної?
4. Дайте визначення мовної норми, назвіть різновиди мовних норм.
5. Назвіть словники, що фіксують орфографічні норми.
6. Який статус має українська мова в сучасній Україні.
7. Розкажіть про мову і мовленнєву професійну компетенцію.

Література:[1,4,5,8,9,10.]

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

ПМК №1

1. Державна мова - мова професійного спілкування.
2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні Державна мова в Україні.
3. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
4. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
5. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
6. Словники у професійному мовленні. Типи словників.
7. Діловий етикет: сутність, принципи і функції етикету. Ділова атрибутика
8. Підготовка та проведення ділових зустрічей
9. Ділові контакти з іноземними партнерами
10. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації.
11. Парадигма мовних формул. Вибір мовних одиниць у мовленні.
12. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів
13. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
14. Текст як форма реалізації професійної діяльності.
15. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування
16. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування
17. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
18. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
19. Поняття ділового спілкування. Стилi та моделі ділового спілкування.
20. Поняття комунікації, типи комунікацій, перешкоди та бар'єри комунікації.
21. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
22. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення
23. Мистецтво аргументації. Мовні засоби переконування.
24. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу Техніка і тактика аргументування. Психологічні прийоми впливу на партнера.

25. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації
26. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
27. Функції та види бесід (стратегія поведінки під час ділової бесіди; фази ділової бесіди; десять кроків, що дозволяють провести ділову бесіду успішно).
28. Співбесіда з роботодавцем.
29. Етикет телефонної розмови
30. Наради, збори, дискусія як форми колективного обговорення
31. Переговори як обговорення певного питання з метою з'ясування позицій сторін або підписання угоди (класифікація переговорів; стратегія ведення переговорів; складові проведення переговорів: підготовка, проведення, завершення)
32. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада. Дискусія «Мозковий штурм» як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення «мозкового штурму»

ПМК №2

- 1 Класифікація документів.
- 2 Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.
- 3 Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів
- 4 Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.
5. Заява як документ. Скласти заяву про переведення на інший факультет.
6. Автобіографія як документ. Скласти автобіографію.
7. Резюме як документ.
8. Характеристика як документ.
9. Службові записки.
10. Протокол. Витяг з протоколу.
11. Довідка як документ.
12. Доручення як документ.
13. Розписка як документ.
14. Прес-реліз.
15. Службові листи. Класифікація службових листів.
16. Етикет службового листування.
17. Оформлення листа
18. Різні типи листів (лист-повідомлення, лист-запит, гарантійний лист, лист-відповідь на запит, лист-прохання, лист-звернення, лист підтвердження,

супровідний лист, лист-відповідь на прохання, лист-нагадування, лист-претензія та ін.)

19. Наукова комунікація як складова фахової діяльності.

20. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології.

21. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.

22. Кодифікація і стандартизація термінів.

23. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки.

Жанри наукових досліджень

24. Оформлювання результатів наукової діяльності.

25. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці.

26. Анотування і реферування наукових текстів.

27. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань

28. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.

29. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.

30. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт.

31. Рецензія, відгук.

32. Суть і види перекладу.

СЛОВНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ. ТЕХНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

блокировка	блокування
блокировочный	блокувальний
блокируемый датчик	прич. блокуваний, блокуваний, прил. блоківний
валик	валик;
в. вытягивающий	валик витягаючий;
в. вытяжной	валик витяжний
валиковый	валиковий, валковий
вентиль	вентиль
в. управляемый	вентиль керований
взаимодействовать	взаємодіяти
воздействие	дія, вплив, -ву;
в. магнитное	дія магнітна
воспроизведение	відтворення
восстановительный	відновний, відбудовний, відбудовчий
вращаемый	обертаний, відновлювальний
вращательный	обертальний
вращающий	прич. обертаючий, прил. обертальний
вращение	обертання;
в. замедленное	обертання сповільнене;
в. непрерывное	обертання безперервне
вылет	виліт
выпрямитель	випрямляч
высоколегированный	високолегований
вязкость	в'язкість
генерировать	генерувати
гибкость	гнучкість
горелка	пальник;
г. долбежная	пальник довбальний
г. керосиновая	пальник гасовий;
г. кислородно-ацетиленовая	пальник киснево-ацетиленовий;
г. кислородно-водородная	пальник киснево-водневий;
г. многопламенная	пальник багатополуменевий;
г. регенеративная	пальник регенеративний;
г. с дутьём	пальник з дуттям;
г. сварочная	пальник зварювальний

груз	вантаж
движение	рух;
д. вихревое	рух вихровий;
д. возвратно - поступательное	рух поворотно-поступальний;
д. вращательное	рух обертальний;
д. емкостный	рух ємнісний
давление	тиск;
д. избыточное	надмірний тиск;
д. индуктивное	індуктивний;
д. проволочное	дротяний;
двоичный	двійковий
двутапировый	двотапировий
двухслойный	двошаровий
декодирование	декодування
десятичный	десятковий
дублирование	дублювання
ёмкость	ємність, (вместимость) місткість
жесткость	жорсткість, -кості
жидкотекучесть	рідкотекучість, -чості
закалка	гартування;
з. масляная	гартування у маслі;
з. пламенная	гартування полуменева;
з. поверхностная	гартування поверхнева;
з. с охлаждением в воде	гартування з охолодженням у воді;
з. сквозная	гартування наскрізне;
з. ступенчатая Ё	гартування ступінчасте;
з. частичная	гартування часткове
заготовка	заготованка; (действие) заготівля
загрузка	завантаження
зазор	проміжок, -жку; зазор –зазору
закоротка	закоротка
замедление	сповільнення
замедленный	сповільнений
замедлять	сповільнювати, уповільнювати
замкнутый	замкнений, замкнутий
затупление	затуплення
защита	захист;
з. местная	захист місцевий;
з. струйная	захист струминний

источник	джерело;
и. питания	джерело живлення
изложница	виливниця;
и. стальная	виливниця сталъна;
избыточность	надмірність
избыточный	надлишковий, надмірний
изнашивание	зношування, спрацьовування
износостойкость	зносостійкість, -кості
исходный	початковий, первинний, вихідний
колебание	коливання;
к. поперечное	поперечне коливання
коробка	коробка
коробка споростей	коробка швидкостей
коррозия	корозія
легирование	легування
легированный	легований
легировать	легувати, -уеш
легирующий	легующий
литой	литий, виливаний
лите	лиття
медь	мідь
мелкосерийный	дрібносерійний
множественный	множинний
мощность	потужність
наладка	налагодження, налагоджування
наладочный	налагоджувальний
наложение	накладання;
н. деформации	накладання деформації
наплавка	наплавлення, наплавка;
напряжение	напруга
настраиваемый	прил. настроюваний
настраивание	настроювання, налаштування
настраивающий	прич. наладнуючий, прил. наладувальний
низколегированный	низьколегований
обмотка	обмотка
обмоточный	обмотковий, обмотувальний
обобщать	узагальнювати
обрабатывающий	прич. обробляючий,

обработка	прил. оброблювальний
ограничение	обробка, оброблення
окончательный	обмеження
оснащение	остаточний
остаточный	оснастка, оснащення
отделка	залишковий
отжиг	оброблення, обробка
отжигать	відпал, -лу, відпалювання
отклонения	відпалювати
ощутимый	відхилення, відхил, -лу
передача	відчутний
питающий	передача
плавка	прич. живлячий; прил. живильний
плавкий	плавка, плавлення
плавление	плавкий
плавность	плавлення
пленочный	плавність
плоскость	плівковий
поверхность	площина
подварка	поверхня
подвижной состав	підварювання
подвижность	рухомий склад
подсоединенный	рухливість
подсоединять	приєднальний, підімкнений
ползучесть	приєднувати, підмикати
постоянство	повзучість, -чості
поток	сталість
превращение	потік
предел	перетворення
конечный п.	межа, границя;
	(измерения) кінцева границя;
п. упругости	межа виміру;
п. устойчивости	границя пружності;
п. допускаемый	границя стійкості;
предельно	допустима границя (межа)
предельный	гранично
преимущественный	граничний, підсилювання
преимущество	переважний
	перевага

преобразование	перетворення; перетворювання
преобразователь	перетворювач
прерывание	переривання
привод	привод;
п. быстродействующий	привод швидкодіяльний;
п. вспомогательный	привод допоміжний;
п. многодвигательный	привод багатодвигунний;
п. одиночный	привод одиночний
примыкание	примикання; (присоединение) приєднування; (прилегание) прилягання
примыкать	примикати; (присоединять) приєднувати
примыкающий	прилеглий, прилежний (смежный)суміжний
приостановка	припинення
припуск	припуск,-ку
присадка	присадка; (действие) присаджування; (оконч. действие) присадження;
присадочный	присадний; (служащий для присадки) присаджувальний
приспособление	(действ.) пристосування, (устр.) пристрій, -рою
прихват	прихват (інструмента)
прихватка	прихвачування
проволока	дріт
прожигание	пропалювання;
п. отверстия	пропалювання отвору
производитель	виробник, -ка
производительность	продуктивність,-ності;
п. гарантированная	продуктивність гарантована;
п. действительная	продуктивність дійсна;
п. суточная	продуктивність добова;
п. часовая	продуктивність погодинна;
производить, произвести	1 (делать, совершать) робити, зробити; (проводить) провадити, провести; 2 (вырабатывать)виробляти, вироблювати, виробити
производство	виробництво;

п. единичное	виробництво одиничне;
п. крупносерийное	виробництво великосерійне;
п. массовое	виробництво масове;
п. мелкосерийное	виробництво дрібносерійне;
п. поточное	виробництво потокове
произвольный	довільний
прокаливать	прогартовувати, -вуєш
прокаливаемость	прогартовуваність, -ності
прокатка	прокатка, прокатування;
непрерывная п.	безперевне прокатування
прокатный	прокатувальний;
прил.(способность, свойство)	прокатний
прокатываемый	прокатуваний
прокатывать	прокатувати
прорезиненный	прогумований
прослойка	прошарок, -рку
просмотр	(процес) перегляд
пространственный	просторовий
протяженность	протяжність, довжина
прочность	міцність, -ності
разъемный	рознімний; (разъемность) рознімність
раскисление	розкислення
распечатать	роздрукувати
расплав	розплав
расплавлять	розплавляти, -ляєш
располагать	розташовувати
расположения	розташування
раствор	розчин, -ну; (ножниц, циркуля и т.п.) розхил, -лу
расчет	розрахунок, -нку
рафинирование	рафінування
резание	різання, краяння
резцедержатель	різцетримач, -ча
резьба	різьба
ресурсы	ресурси
самоотвинчивание	самовідгвинчування
самоторможение	самогальмування
сборочный	складальний
свариваемость	зварюваність, -ності

сваривать, сварить	зварювати, зварити
сварка	зварювання;
с.автоматическая	зварювання автоматичне;
с. аргоно-дуговая	зварювання аргоно-дугове;
с. атомно-водородная	зварювання атомно-водеве (действие);
с. ацетилено-воздушная	зварювання ацетилено-повітряне;
с. ацетилено-кислородная	зварювання ацетилено-кисневе;
с. внапуск	зварювання внапуск
с. водородно-кислородная	зварювання воднево-кисневе;
с. давлением	зварювання тиском;
с. контактная	зварювання контактне;
с.кузнечная	зварювання ковальське;
сварка плавлением	зварювання плавленням;
с. п. под флюсом	зварювання плавленням під флюсом;
с. п. потолочная	зварювання плавленням стельове;
с. п. точечная	зварювання плавленням точкове
сварной	зварний
сварочный	зварювальний
сверление	сверління. свердження
сверлильный станок	свердлильний верстат
сеть	мережа
сечение	перетин, -ну, переріз, -зу;
с. радиальное	переріз радіальний;
с. поперечное	переріз поперечний
скольжение	ковзання, сковзання
слой	шар, -ру;
с. легированный	шар легований;
с. нагара	шар нагару;
с. промежуточный	шар проміжний;
с. пассивирующий	шар пасивірувальний;
с. проводящий	шар провідний
смазка	змащення, змащування, змазування
смазочно-охлаждающие	мастильно-охолоджуючі
смещение	зміщення
совмещение	суміщення; (условий) поєднання
соединение	з'єднання, сполука;
с. без зазора	з'єднання без зазора;
с. гибкое	з'єднання гнучке;
с. вращающееся	з'єднання обертове;

с. жёсткое	з'єднання жорстке (тверде);
с. заподлицо	з'єднання врівень, вщєрть;
с. звездой	з'єднання зіркою;
с. нахлєсточное	з'єднання напυсткове;
с. плотное	з'єднання мїцне;
с. подвижное	з'єднання рухоме;
с. разборочное	з'єднання розбїрне;
с. разъёмное	з'єднання рознїмне;
с. сварное	з'єднання зварне;
с. свинчиванием	з'єднання згвинчуванням;
с. ступенчатое	з'єднання ступїнчасте;
с. сшивное	з'єднання зшивне;
с. тавровое	з'єднання таврове
сообщать	(передавать) передавати
сообщение	(передаванием) передача
сопротивление	опір, опору; (о резисторе) опірник;
	(о коэффициенте) опірність;
с. обратное	опір зворотний
сортопрокатный	сортопрокатний
состав	склад, -ду; сумїш, -ші
сплошной	1 суцільний;
	2 (непрерывный) безперервний
сталь	сталь, -лі;
с. аустенитная	сталь аустенїтна;
с. быстрорежущая	сталь швидкорїзальна;
с. воронёная	сталь воронована;
с. высококачественная	сталь високоякісна;
с. рафинированная	сталь рафінована;
с. самозакаливающая	сталь самогартївна;
с. углеродистая	сталь вуглецева
сталелитейный	сталеливарний
станок	верстат, -та
стержень	стрижень, -жня
стержневой	стрижневий
струйный	струминний
струя	струмїнь, -меня
стыковое соединение	стикове з'єднання
счетчик (аппарат)	лічильник
текущий	поточний

теплопроводность	теплопровідність
теплостойкость	теплостійкість, -кості
ток	струм
торможение	гальмування
точка (плавающая)	плаваюча точка
трение	тертя
трещина	тріщина
углерод	вуглець
угольник	(чертежный, деталь конструкции)
	косинець, -нця
удельный	питомий
узел	вузол
укрупнение	збільшення, укрупнення, укрупнювання
упрощение	спрощення
упругий ремень	пружний ремінь, -меню
усиление	підсилення, підсилювання
усилитель	підсилювач;
у. быстродействующий	підсилювач швидкодіяльний;
усилитель-выпрямитель	підсилювач-випрямляч;
у. дифференцирующий	підсилювач диференціувальний;
у. измерительный	підсилювач вимірювальний;
усилитель-ограничитель	підсилювач-обмежник, обмежувач;
у. полупроводниковый	підсилювач напівпровідниковий
усилительный	підсилювальний
ускорение	прискорення
ускоритель	прискорювач
устройство	пристрій; (прибор) прилад
утечка(памяти)	втрата (пам'яті)
хрупкий	крихкий, ламкий
цепь	ланцюг
частота	частота
червячные передачи	черв'ячна передача
чугун	чавун, -ну
широковещательный	широкомовний
щёточный	(аппарат) щітковий (апарат)
ячейка (памяти)	чарунка (пам'яті)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У ДІЛОВИХ ПАПЕРАХ

По предложению делегата	на пропозицію делегата
по Вашему желанию	на Ваше бажання
называть по имени	називати на ім'я
концерт по заявкам	концерт на замовлення
по требованию	на вимогу
по собственному желанию	за власним бажанням
по нашим подсчетам	за нашими підрахунками
по семейным обстоятельствам	за сімейних обставин
действовать по правилам	діяти за правилами
по согласию сторон	за згодою сторін
по специальности	із фаху, за фахом
по постановлению	за ухвалою
по приказу директора	за наказом директора
по договорённости	за домовленістю
по итогам	за підсумками
по необходимости	через необхідність
по совместительству	за сумісництвом
по случаю празднования	з нагоди святкування
комиссия по вопросам	комісія з питань
обратиться по вопросу	звернутися з питань
конспект по математике	конспект із математики
по многим причинам	з багатьох причин
данные по учету	дані з обліку
специалист по экономике	фахівець з економіки
по направлению к городу	у напрямку міста
осталось по наследству	лишилось у спадок (спадщину)
по мере возможности	у міру можливості
уехать по делу	поїхати у справі
по болезни (отпуск)	через хворобу (відпустка)
по техническим причинам	через технічні причини
по негодности списать	через непридатність списати
по ошибке	через помилку, помилково
по безналичному расчету	безготівковим розрахунком, безготівково
по факсу	факсом
сообщить по телефону	повідомити телефоном

передать **по** телеграфу
младше **по** возрасту
в адрес
в виду (иметь)
в должность вступать
в завершение
в защиту
в нашу пользу
в рассрочку
в расход
в силу изложенного
в случае наводнения
в честь праздника
в праздники
в министерство
вовлечь **в** работу
в соответствии
в состав вошли (комиссии)
в пример
в пяти шагах
в те времена
в двух словах
в негодность пришло
в последнее время
в прошлом году
в силу (вступать)
в значительной мере
в некоторой мере
в течение недели

переказати телеграфом
молодший віком
на адресу
на увазі (мати)
на посаду (ставати)
на завершення
на захист
на нашу користь
 на виплат
на видаток
зважаючи **на** викладене
на випадок повені
 на честь свята
на свята
до міністерства
залучити **до** роботи
відповідно **до**, згідно з
до складу ввійшли (комісії)
за приклад
за п'ять кроків
за тих часів
двома словами
непридатним стало
останнім часом
торік, минулого року
набирати чинності
значною мірою
деякою мірою
протягом тижня

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Зубков М.Г. Мова ділових паперів: Комплексний довідник / Худож. – оформлювач В.А.Носань. – Харків: Фоліо; Майдан, 1999. – 288с.
2. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. – Х.: Торсінг, 2001. – 384 с.
3. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: Навч. Посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
4. Паламар Л.М. Мова ділових паперів: практ. посіб. / Л.М.Паламар, Г.М.Кацавець – К.Либідь, 1997. – 296 с.
5. Паламар Л.М. Українське ділове мовлення: Навч. посібник. / Л.М.Паламар, Г.М.Кацавець– К.Либідь, 1998. – 296 с.
6. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: Навч. посіб. – К.; Кондор, 2007. – 356 с.
7. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. І доп. – К.: Знання, 2006. – 291 с.
8. Семеног О.М. Культура наукової української мови: навч. Посіб. / О.М.Семеног. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
9. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів/С.П.Бибик, І.Л.Михно, Л.О.Пустові, Г.М.Сюта. – 2-е вид., доп. І випр.. – К.: Довіра: УНВЦ «Рідна мова», 1999. – 507 с. – (Б-ка держ. Службовця. Держ. мова і діловодство)
10. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навч. посібник: – К.: Літера ЛТД, 2002 – 480 с.
11. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник.—К.: Алерта, 2010. – 696 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Зубков М.Г. Мова ділових паперів: Комплексний довідник / Худож. – оформлювач В.А.Носань. – Харків: Фоліо; Майдан, 1999. – 288с.
2. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. – Х.:Торсінг, 2001. – 384 с.
3. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: Навч. Посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
4. Паламар Л.М. Мова ділових паперів: практ. посіб. / Л.М.Паламар, Г.М.Кацавець – К.Либідь, 1997. – 296 с.
5. Паламар Л.М. Українське ділове мовлення: Навч. посібник. / Л.М.Паламар, Г.М.Кацавець– К.Либідь, 1998. – 296 с.
6. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: Навч. посіб. – К.; Кондор, 2007. – 356 с.

7. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. І доп. – К.: Знання, 2006. – 291 с.
8. Семеног О.М. Культура наукової української мови: навч. Посіб. / О.М.Семеног. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
9. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів/С.П.Бибики, І.Л.Михно, Л.О.Пустові, Г.М.Сюта. – 2-е вид., доп. І випр.. – К.: Довіра: УНВЦ «Рідна мова», 1999. – 507 с. – (Б-ка держ. Службовця. Держ. мова і діловодство)
10. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навч. посібник: – К.: Літера ЛТД, 2002 – 480 с.
11. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник.—К.: Алерта, 2010. – 696 с.

Допоміжна література

12. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитися і правильно говорити/ За заг.ред. О.Сербенської. - Львів, 1994.
13. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К., 1994.
14. Богдан С.К. Мовний етикет українців. - К., 1998.
15. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне"я".-К., 2001.
16. Караванський С. Секрети української мови. — К., 1994.
17. Культура мови на щодень /За ред. Єрмоленко СЯ. - К., 1997. - Вип. №1.
18. Культура української мовлення / За ред. В.Русанівського. - К., 1990.
19. Непийвода Н.Ф. Сам собі редактор: Порадник з української мови. - К., 1996.
20. Ю.Пономарів О. Культура слова. — К., 1999.
- Ю.Селігей П. Науковий жаргон: основні ознаки та причини його появи. - К., 2003.

СЛОВНИКИ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. - К., 2001.
2. Головащук СІ. Російсько-український словник сталих словосполучень. — К., 2001.
3. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури мови. - Львів, 1996.
4. Економічна енциклопедія: У 3 т. - К., 2000.
5. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. - К., 1998.
6. Короткий словник з економіки та менеджменту. Українсько-російсько-англо-німецький. — К., 1996.

7. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів. - К., 1997.
8. Новий орфографічний словник української мови. — К., 1997.
9. Новий російсько-український словник. - К., 1998.
10. Новий російсько-український словник-довідник юридичної, банківської, фінансової, бухгалтерської та економічної сфери. — К., 1998.
11. Новий тлумачний словник української мови: В 4 т. / Укл. Яременко В.В., Сліпушко О.М. - К., 1999.
12. Орфографічний словник української мови /Укл. Головащук С.І., Пещак М.М. та ін. - К., 1999.
13. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки. — К., 1994.

7. Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.nip.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

Навчальне видання

Людмила Іванівна Шлєіна
Ольга Володимирівна Зімонова

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)
для студентів денної форми навчання

Підписано до друку 23.05.2019 р. Формат 60x86/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура TimesNewRoman/
Умов. друк. арк. 4,1 тираж 100 примірників. Замовлення № 2823

Видано та надруковано ФО-П Однорог Т. В.
72313, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграду, 3а, тел. (067) 61 20 700
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавництв, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції від
29.01.2013 р. серія ДК № 4477